

Žagarės vidurinė
mokykla

Kraštotyrinė medžiaga

**Ką byloja paminklai
Žagarės žydų kapinėse**

Darbo autoriai
12kl.mokiniai: Irma
Dakanytė ir Ramūnas
Ginčas

2005 – 2006m.

Darbo vadovė mok.
Alma Kančelskienė

Šie mokiniai rinko
kraštotyrinę
medžiagą

Įžanginis žodis

Žydai iki II pasaulinio karo buvo neatskiriama Žagarės bendruomenės dalis. Jie paliko miestelyje nemažą kultūrinį ir istorinį paveldą, todėl besidomintiems Žagarės istorija visada įdomios žydų kapinės. Ne vienas moksleivis ir šiaip užsukęs žmogus domisi, kas gi užrašyta antkapiuose.

Mes vienuoliktokai, pabandėme tai išsiaiškinti. Darbas prasidėjo 2005 metų pavasarį. Paminklus nuvalėme, paryškinome užrašus, juos nufotografavome. Rezultatai nenuvylė. Nors nuotraukos puikios kokybės, bet įrašus visgi sunku įskaityti.

2005 metų vasarą nuotraukas išsiuntėme į Izraelį, kad ten perskaitytų ir išverstų iš hebrajų į anglų kalbą paminklų užrašus. Mums padėjo Sarah Rabagliati. Ji yra anglų įsteigto klubo Lietuvoje „Lithuania Link“ narė, besidarbuojanti Žagarėje. 2006m. Sausį mus pasiekė vertimas. Liko paskutinis etapas – išversti visa tai iš anglų kalbos ir apskaičiuoti metus žydiško kalendoriaus į metus pagal Kristų.

Tad pateikiame Jums mūsų darbą.

P.s. Skaičiai reiškia nuotraukos numerį fotojuostoje

Nr.10

Our modest mother of
generous heart **Mrs
Sarah Rometar**. Died
Day 12 of the month Iyar
in the year 5684

Mūsų kukli, dosnios
širdies mama Sara
Rometar. Mirusi
5684m.(1912m)

Nr.13

my dear father **Avrohom
Eliezer Son of R' David.**
Died on the 2nd day of
Succos (festival) in the
year 5673

Mūsų miręs tėvas
Avrohom'as Eliezer'is
Dovydo sūnus miręs
Succos (šventė) 5673
(1913m.)

Nr.15

Dear ???

Son of R'Abba Monkell

(Departed???) with good name. The year of 5704

(This memorial looks like it was enengraved by an amateur, perhaps a family member. The year looks like 5704, which would be 1943/4 but is not clear. Perhaps this was a WWII burial/mo\memorial without the possibility of a professional stone mason?

Brangus. Abbas Monkell'io sūnus.atrodo, kad šis paminklas buvo iškaltas mėgėjo, galbūt šeimos nario.Metai atrodo kaip 5704, tai atitinka 1943/4 metus, bet nėra aišku. Galbūt tai buvo II pasaulinio karo metai, kai nebuvo galimybės pastatyti profesionalo akmens paminklą.

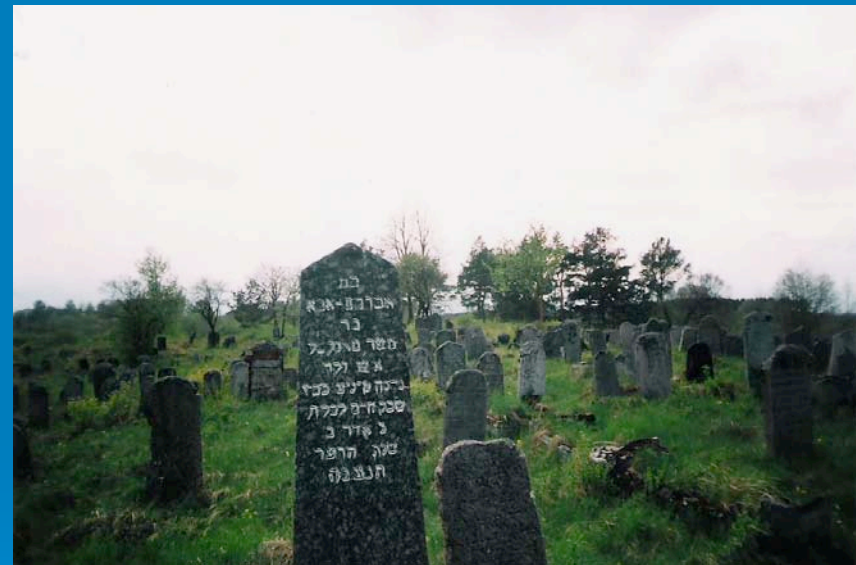

Nr.16

Avrohom Abba Son of R'Moshe Tankel.

A precious man (who) earned an honest living. Departed this life. 3 Adar II (in the) Year 5674

Avraham'as Abba,
Moshe's tankelio sūnus.
Brangus žmogus
sąžiningai nugyvenęs
gyvenimą, paliko pasaulį
Adar II 3d. 5677 (1917m.)

Nr.18

R'Meir menashe son of R'yitzchok of the yaffe family. Who was an important man. Dignified and honoured. Deceased 29 (th day) of the Month. Marcheshvan 5670

Meir'as Menashe's Yitzchok'o yaffe's sūnus, kuris buvo svarbus ir pagerbtas žmogus. Miręs Marcheshvan 5670 (1910m.)

Nr.19

A precious man (Yo)sef
**Shimon Son of
Yehoshua Zelig Bloom.**
Deceased with a good
name 8 days in the Month
of Lyar (in the) Year 5692

Brangus Žmogus Yosefas
Simonas, Yehoshua
Zelig'o Bloom'o sūnus,
mirė išsaugojęs gerą
vardą 5692 (1932m.)

Nr.21

Our father **Rabbi Yosef Hirsh**
Son of R'Binyomin Zack
studied (taught?) Torah in
public all his days. Deceased
Rosh Chodesh Lyar (?) In the
Year of 5684

Mūsu tēvas Rabbi's yosef'as
Hirsh'as Binyomin'o Zack'o
sūnus, studijavo (mokē) Toras
visā savo gyvenimā. Mirė 5684
(1912m.)

Nr.23

The great Rabbi **R'Eliezer Benzion**
Son of R'Eliyohu the Cohen Mehl.
He was fully versed in Shass
honoured possessor of outstanding
personal qualities and regularly related
in public (on the) Talmud and (its)
commentaries for 40 years in the
Great Beis Hamedarsh of Neu Zagare
Departed this life (on) Lag b'Omer
(33rd day of the Omer = 18Iyar) 5683

Ponas Eliezer'is BenZion'as, pono
Eliyohu sūnus. Garbingas mokytojas,
pasižymėjęs puikiomis savybėmis, 40
metų mokęs Talmudo ir jo komentarų
Naujoje Žagarėje. Paliko šį pasaulį
5683 (1923m.)

Nr.24

Much did he toil and find in life.
R'Pinchas who went up to
Heaven. A son of the great
man of the deer's crown
(poetic quotation intended to
praise the deceased) **Rabbi
Mordechai ha Levi
Kimenfeld**. Deceased (on
the) 15(th) day of the Month
Chshvan 5682

Daug nuveikęs nukeliavo į
dangų. (poetinė citata, girianti
mirusįjį). Rabbi's Mordechai ha
Levi Kimelfeld'as mirėęs
Cheshvan 15d. 5682 (1922m.)

Nr.26

The worthy woman

**Sarah daughter of R'Zvi
Hirsh(?)** Deceased 22
Cheshvan (in the) Year (of)
5672 (?) (very difficult to
decipher – letters are partially
missing or worn)

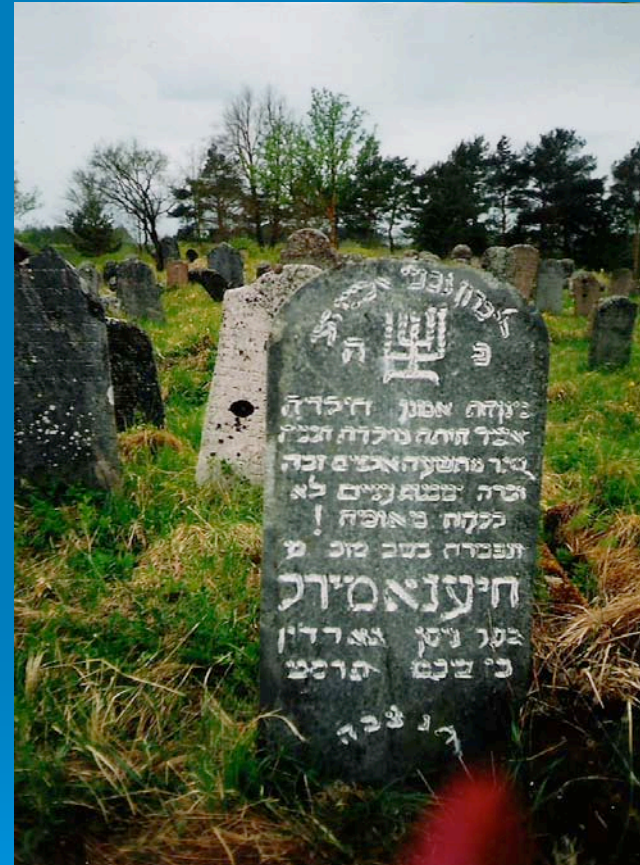
Brangi moteris Sara, Zvi Hirh'o
dukra, mirusi Cheshvan'o 22d.
5672 (1912m.). (Labai sunkiai
įskaitoma, trūksta kai kurių
raidžių, jos išsitrynusios)

Nr.31

A memorial to the soul of our righteous mother. Who was a midwife. From the daughters of the poor she did not take anything! And died with a good name. **Mrs Chiena Mirel**
Daughter of R'Nissan Gardin
20 Sevat 5669

Paminklas mūsų dorai motinos sielai, kuri buvo pribuvėja. Ji neimdavo užmokesčio iš neturtingų moterų. Mirė išlaikiusi gerą vardą Ponia Chiena Mirel, Nissan'o Gardi'o dukra. Mirusi 5669 (1909m.)

Nr.32

Our dear father
R'Avrohom son of
R'Yitzchok ha Levi. Of
blessed memory
Itziguan. Deceased 25
Teves (in the) Year 5672

Mūsų brangus tėvas
Avraham'as Yitzchok'o ha
Levi Sūnus, miręs 5672
(1912m.)

Nr.33

Eve of the Holy Sabbath (Viz Friday) 12 Thishrei 5655. Moshe rose in a whirlwind heavenwards. His mind was staright whit understanding intellect. His mind worked in righteousness all the days. His children inherited 9his ways?) A son of his people as well aso f G-d. etc (very poetic tribute and not fully readable)

Penktadienio vakare Tisherei 12d. 5655m (1895m.) Mosh'è pasiekė dangų. Jo protas buvo stiprus ir supratingas, jo rankos dirbo dorai visą gyvenimą, jo vaikai paveldėjo (jo savybes), savo tautos ir Dievo sūnus. (labai poetiška, bet ne viską galima įskaityti)

Nr.35

Yitzchok went out to meditate. In peaceful pastures to rest. There in the Heavens on High. Did his soul flutter and ascend. Also did he do (viz give) charity???

R'yitzshok Braude

Deceased (on) Wednesday 26 (th) menachemAv 5667

Yitzchok'as išvyko melstis, pailsėti pievose. Danguje klajoja jo siela. Jis buvo labdarys. Ponas Yitzchok'as Braude, miręs trečiadienį Menachem 5667. (1907m.)

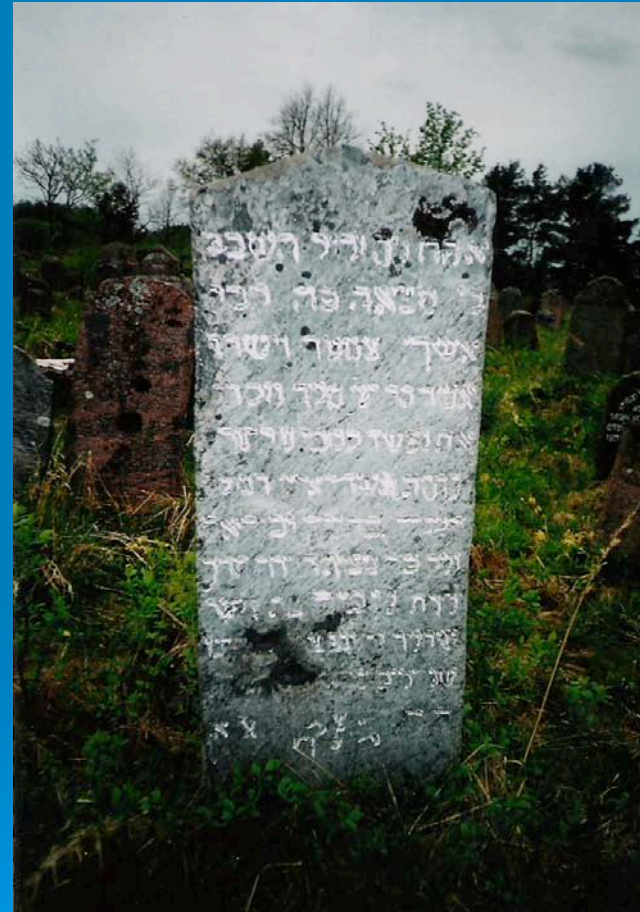

Nr.E

Woe and how great is the breach. That she found here a (viz her) grave. A modest and upright lady
Who????

Rest is undecipherable
5671

Nelaimė – ir jai atiteko šis kapas. Kukli, dora moteris, kuri (daugiau neįskaitoma) 5671 (1911m.)

Apibendrinimas

Žydai metus skaičiuoja nuo pasaulio sukūrimo; pvz 2002-ieji netai pagal žydų kalendorių tra 5762-ieji.

Daugelis paminklų turi įprastą užrašą, reiškiantį sutrumpintą „Čia palaidotas“. Daugelis paminklų turi įprastą pabaigos užrašą, kuris reiškia „Tegul jos/jo siela gyvena amžiną gyvenimą“.

R' reiškia Reb, kas klasikinėje hebrajų kalboje reiškia pagarbos formą „Ponas“.

Šiais vertimais stengtasi kuo įmanoma labiau išsaugoti eilučių išdėstymus. Vietos stoka vertė kalusius akmenyje neįprastai rašyti tekstus. Čia nėra skyrybos ženklų ir kai kurie sakiniai tęsiasi per kelias eilutes.

Panašiai ir vardai bei datos gali būti išmėtyti eilutėse.

Paminklų įrašai yra įvairių stilių ir šrifto. Laikas ir oro sąlygos padarė kai kurias raides ar jų dalis sunkiai įskaitomas.

Daugelis hebrajų raidyno raidžių yra panašios, todėl toks jų likučių skaitymas gali būti išverstas klaidingai ir perteikti visai kitą prasmę. Negu turėta omenyje. Skliausteliuose žodžiai rašomi tam, kad tekstas būtų geriau suprantamas. Hebrajų kalboje vienas žodis gali reikšti tai, ką anglų kalboje reiškia visos frazės. Kartais kai kurie žodžiai gali būti praleisti tikintis, kad skaitantysis tai supras, pvz. 26(diena) Adar (mėnuo) . Datos pateikiamos pagal žydišką kalendorių. Anksčiausias įrašas yra 5655m, kurie atitinka 1894/5 m.

Žydų metai prasideda rugsėjį arba spalį. Kai kurie įrašai pateikia žinių apie mirusiojo charakterį, amatą, gyvenimo būdą ir kt. tačiau dažniausiai tai yra mokslieki, bibliniai arba Talmudo žodžiai, poetiniai įrašai, kurių prasmę sunku perteikti.

Šių paminklų užrašai bus išversti
ateityje

בן

מנו ראחוכר נורי קרי

סלבה המרדכי

זאנארבני

ענכסרה צייט

יד לח בשלי

חד נד

הנניבר

חון

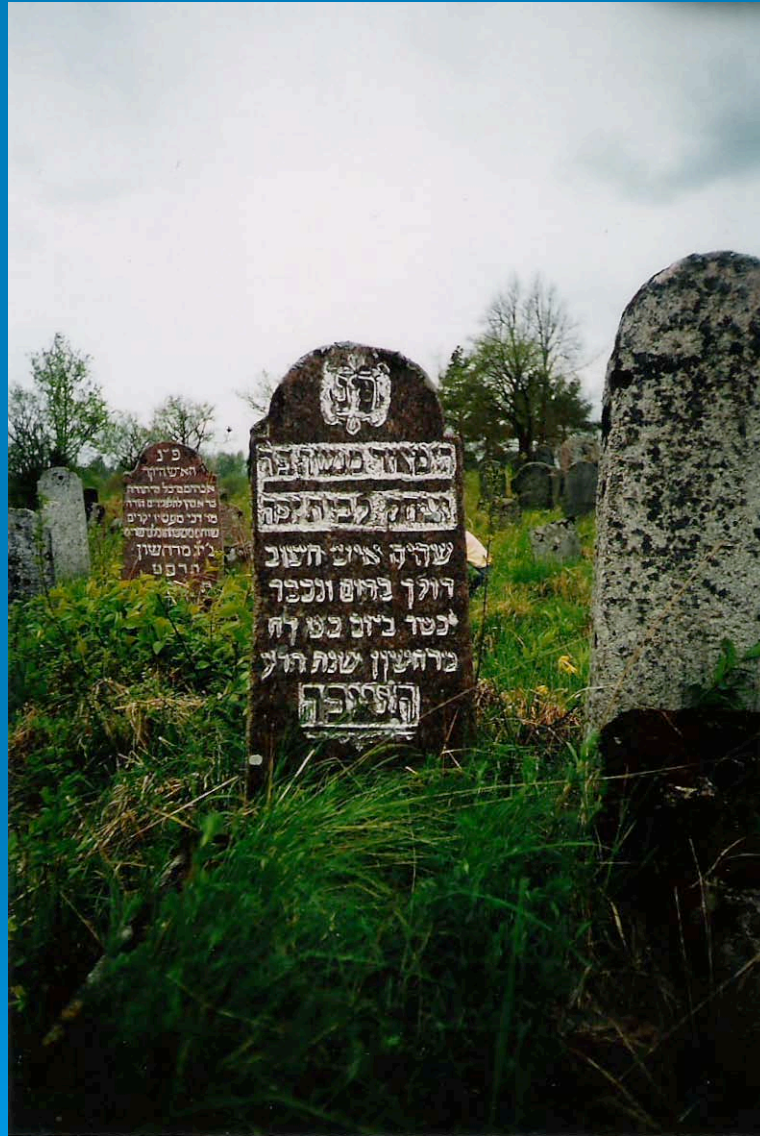

פ נ

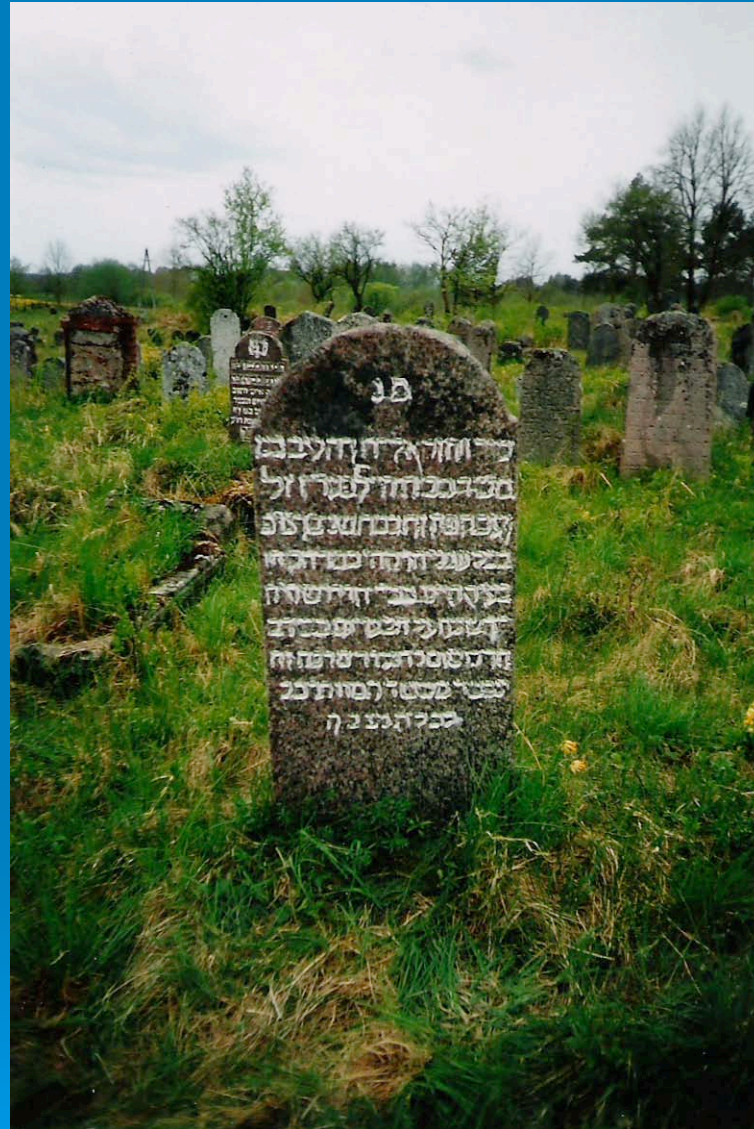
איש'קרר דוד

יטרכ אבא כ'תמו

שתי'ן ג'פט

טו טכח שנת

תרפג תנצכד

49
כ"ד חזקיהו בן יהושע
מלך יהודה אשר זל
אשר נפשו נשחטת
במעון זרחה שש
בנהיה עבד יהושע
דאבוקה ושלום
זרחה ושלום יהושע
לפני מסע המות
בבית ה' נה

